

"ויירא יעקב מאד ויצר לו"

מבאר רש"י: "ויירא" - שמא יהרג בעצמו, "ויצר לו" - שמא יהרוג הוא אחרים.

נשאלת השאלה: מדוע היה יעקב אבינו ירא שמא יהרוג אחרים – והרי הלכה מפורשת היא "הבא להורגך השכם להורגו?"

אלא משל למה הדבר דומה: למלך אחד היה יועץ סתרים שהיה חוזה בכוכבים בקי גדול היה האיש בחכמה זו, והמלך העריך אותו מאד, קרבו והעשירו עושר גדול שרי המלך קינאו באיש ובעושרו והוציאו דיבתו רעה אל המלך, כאילו הוא מורד במלכות המלך קרא בבהילות ליועץ שיבוא אליו, אולם לא גילה לו דבר בשל מה נקרא לבוא אל המלך כאשר בא, אמר לו המלך: "תסתכל בבקשה בכוכבים ואמור לי מתי הוא יום מותך?" האיש קלט מיד כי אין פני המלך עמו כתמול שלשום ונבהל מאד הוא הבין כפי הנראה, שהמלך כועס עליו ומבקש להענישו קשות, על כן עשה עצמו כאילו הוא מביט בכוכבים, ומפעם לפעם, גם רשם דברים שונים בפנקסו "אדוני המלך" – אמר היועץ לבסוף, כשפניו קודרות: "אני רואה בכוכבים, כי יום מותי הוא בדיוק יום אחד לפני מותך!"

המלך נבהל מאד מדברי היועץ, מיהר לחרוץ את גזר דינו לחיים, וציווה למנות במידי משמר מיוחד מבחירי משמר המלך שישמרו את היועץ וילוו אותו לכל מקום שחלילה לא יאונה לו כל רע.

זה הוא המשל והנמשל ברור מאלי: בגמרא מסכת סוטה דף י"ג מובא: כי רבקה התנבאה שיעקב ועשו ימותו באותו היום, ולמדו זאת מדברי הכתוב: "למה אשכל גם שניכם יום אחד", על כן יעקב חשש שמא יהרוג את עשו ותתקיים נבואתה של אמו.

"כה אמר עבדך יעקב אם לבן גרתי ואחר עד עתה"

מסופר על הרב הקדוש רבי חיים מצאנז זצ"ל: פעם בעת שישב סמוך לשולחנו, אחז בזקנו שיורד על פי מידותיו ואמר: "עם לבן גרתי" הנה הלבין כבר זקני "ואחר עד עתה" ואנכי מתמהמה ועדיין לא חזרתי בתשובה.

לאחר שתיקה של כמה דקות חזר וסיפר: בעיר ליז'ענסק היו עסקני ה"חברה קדישא" אנשים פשוטים מאד וקטני דעת כיון שהגיעה שעתו של הרבי ר' אלימלך להסתלק מן העולם באו ואמרו לו: "רבי התוודה על מעשיך!" השיב להם רבי אלימלך: "והיכן הייתם כל הימים עת ישבתי ליד השולחן ואכלתי צלחת מלאה בשר לתיאבון?! הלא אז עדיין היה בי הכוח לשוב בתשובה שלימה, למה באתם רק עכשיו בהיותי חדל אונים?!"

ואחרי שסיפר להם איך היה מרבה לאכול ולשתות, חזר ופירט חטאים אחרים שכביכול נכשל בהם, וכך חשב ומנה את החטאים שכל אחד מהנוכחים שם עבר ומוסיף לעבור והתייפחו כל

הנוכחים בבכייה גדולה, ולא זזו משם עד שנעשו כולם בעלי תשובה אמתיים.

"ויקח מן הבא בידו מנחה לעשו אחיו"

התורה מונה את הבהמות והחיות ששולח יעקב אבינו לעשו אחיו.

מסופר על רבה של בריסק הגאון רבי יוסף דוב סולביצ'יק זצ"ל: באחד הימים נסע ברכבת עם עוד כמה יהודים, הנסיעה התארכה והגיע זמן תפלת מנחה ביקש רבי יוסף להתפלל מנחה בציבור ולאסוף מנין של עשרה יהודים לתפילה, אולם באותו קרון לא היו אלא שמונה יהודים שומרי תורה ומצוות, אם כי היו עוד שנים מן "המשכילים" הואיל ושמעו "המשכילים" שהרב רוצה לצרפם למניין התחמקו ונשמטו אחד אחרי השני ויצאו לקרון אחר, כיון שכך נתבטל המניין, והרב ומקורביו נאלצו להתפלל ביחידות בתום התפילה נראו שני "המשכילים" חוזרים עם חיוך לקרון ותופסים את מקומותיהם כאילו דבר לא אירע

אמר אותה שעה רבי יוסף למקורביו בקול רם (כדי שישמעו גם אותם המשכילים), כל ימי הייתי תמה על מה שאמרו חכמינו במדרש בראשית רבה שיעקב אבינו היה משופע בעדרי צאן ובקר עד שהיה זקוק לשישים ריבוא כלבים כדי לשמור על העדרים העצומים שברשותו.

אם כך הוא, נשאלת השאלה: כששלח יעקב מנחה לעשו אחיו מכל הבהמות שברשותו עזים ותישיים, רחלים ואילים פרים ופרות, עיירים ואתונות, מדוע לא שלח בתוך המנחה הגדולה גם כלבים כדי לשמור על העדרים הרבים האלה?!

אולם עכשיו הוסיף רבי יוסף דוב בחיוך נתיישרה לי תמיהה זו: אמנם רצה יעקב לצרף גם כלבים למנחה ששלח לעשו, אבל מסתבר שמנהגם של כלבים לברוח מן ה"מנחה".

"וישתחו שבע פעמים עד גישתו עד אחיו"

שאלה: לשם מה נצרך כפל הלשון "עד גישתו עד אחיו"?

תשובה: שלמה המלך אומר "כמים הפנים לפנים כן לב האדם לאדם" כפי שאני מתייחס לזולת כך היחס שאני אקבל ממנו ידע יעקב שעשיו מגיע עם 400 איש ופניו אינם לשלום, שינה יעקב את היחס לעשיו וגילה גילויי חיבה והתבטלות לעשיו וזה באמת השפיע על עשיו והוא נישק אותו.

מסופר: אישה כפרית שמעה שבעיר יש בית מלון ואפשר להרגיש שם כמו מלכה ליום אחד חסכה מכספה, נגשה לפקיד הקבלה עם שקית מטבעות וביקשה חדר והוסיפה שבמידה ואין מספיק שייתן לה שותפה אך שתהיה נחמדה לקח הפקיד את הכסף ונתן לה מפתח לחדר כשנכנסה לחדר ראתה שם אישה נוספת פנתה אליה בכעס- 'מה את עושה כאן?' והיא השיבה

לה: 'מה את עושה כאן ?! תצאי החוצה!' 'תצאי את!' השיבה האישה שבחדר

לאחר ויכוח וכעס ירדה לפקיד ושאלה: "למה נתת לי שותפה כזו? ! בקשתי שותפה נחמדה" ?! הפקיד לא הבין לרגע על מה היא מדברת עד שקלט שהאישה הפשוטה הזו לא ראתה מימיה מראה השיב לה הפקיד: אם תתייחסי אליה יפה היא תהיה נחמדה מאד אכן, האישה עלתה לחדר ולא שבה עוד.

כן הוא הנמשל: כמים הפנים לפנים כן לב האדם לאדם - "אם אנו נדע להתעלות על עצמנו ולתת יחס מועדף לאלו השונאים אותנו הרי שהם ישנו את יחסם אלינו בדרך זו פעל יעקב והתוצאות לא אחרו לבוא.

סיפור לשבת

מעשה שהיה באדמו"ר מפיטסבורג זצ"ל, שנסע עם שמונה מתלמידיו לחתונת בתו של אחד מחסידיו שהתגורר בבירה הבלגית אנטוורפן, אלא שלפתע נשמע קולו של הטייס וליבם של הנוסעים החסיר פעימה. "נוסעים יקרים, לצערי אירעה תקלה במנועי המטוס ואנו ניאלץ לנחות בשדה תעופה קטן בקרבת מקום. אני מקווה שתוך כארבע שעות תתקוק התקלה ונשוב להמריא אל היעד, אנא חגרו את חגורות הבטיחות והתכוננו לנחיתה". שדה התעופה הקטן שבו נחתו היה ריק במשך מרבית שעות היממה, והיה מיועד בעיקר לטיסות מטען של תוצרת חקלאית ולטיסות פנימיות. כולם ירדו מהמטוס והתיישבו על הספסלים, ואילו האדמו"ר ותלמידיו ביקשו להתפלל תפילת מנחה, אלא שמנין לא היה כיון שהם ביחד תשעה. בטרמינל היה רעש גדול והיה קשה להתרכז ולהתפלל מנחה, כי תפילה בלא כוונה כגוף בלא נשמה.

ניגש האדמו"ר אל אחד מעובדי שדה התעופה ושאל אותו האם יש אפשרות לקבל חדר צדדי כדי להתפלל בו בשקט. האישה שמע את שאלתו של הרב בעל הדרת הפנים ולפתע החוויר כסיד, והתנודד על מקומו. לאחר שהתאושש, אמר העובד לרבי, אני מוכן למלא את מבוקשכם בתנאי אחד, שתתנו לי

להגיד קדיש לזכר אבי המנוח. "אתה יהודי", שמח הרבי לשמוע, "יפה מאוד, עכשיו יהיה לנו מנין". "אני יהודי, השיב העובד", וניכר בו כי נפשו סוערת, "אך הרשו לי לשאול מי שלח אתכם לפה, איך הגעתם למקום הזה?" הסביר האדמו"ר לעובד שהם בדרכם לאנטוורפן אך אירעה תקלה במטוס והם נאלצו לנחות פה באופן בלתי מתוכנן. "ומי אתה?" שאל האדמו"ר, "האם יש כאן יהודים נוספים?"

"אני חושב שלא תאמינו לסיפור שלי", אמר האישי, "אבל זו האמת לאמינה. נולדתי למשפחה דתית מאוד, שנות ילדותי עברו עלי בתוך קהילה חמה ותומכת, אולם לצערי התחברתי לנערים פוחזים שמשכו אותי למקומות גרועים ומשם ההידרדרות הייתה צפויה מראש. התחברתי לאנשי פשע ומאימת השלטונות נפרדתי ממשפחתי וברחתי לעיר הקטנה הזו, על אף שאני מגיע ממשפחה אורתודוקסית ביותר. שכחתי את כל מה שלמדתי, ואני לא מקיים מצוות כבר כמה עשרות שנים, וגם לאחר ששמעתי שאבא שלי נפטר לא אמרתי עליו קדיש, כי לא זכרתי את הקדיש וגם במקום הנידח הזה אין בכלל יהודים. אתמול בלילה הופיע אבא שלי בחלום ואמר לי, 'יעקב מחר יחול יום השנה לפטירתך, ואני רוצה שתגיד עלי קדיש'. אני זוכר שלאחר רגע של תדהמה התחלתי לצחוק, ואמרתי 'אבא, אבא, בשביל לומר קדיש צריך מנין ואני היהודי היחידי בכל העיירה, אין שום סיכוי שאצליח למצוא מנין בכל האזור'. 'אל תדאג יעקב, ענה לי אבי, 'אני מבטיח שאביא לך מנין'. לאחר שהתעוררתי מהחלום רעדתי זמן רב והייתי המום. אולם לאחר כמה דקות של התאוששות אמרתי לעצמי שזה רק חלום ואין סיכוי סביר שיגיעו לעיירת חקלאות נידחת שכזו עשרה יהודים"

האדמו"ר ותלמידיו שמעו את הסיפור בהשתאות ובפליאה. אמר האדמו"ר לאיש: "זה מסר ישיר מהקב"ה, מסר שאותו שולח הקדוש ברוך הוא פעם בחיים לאנשים שהתרחקו ממנו לחלוטין על מנת לזעזע את עולמם ולהשיבם אליו 'כי לא ידח ממנו נידח', והקדוש ברוך הוא לא מוותר על שום יהודי, וגם אם היהודי נידח והתרחק ממנו מאוד, ה' ממתין לו וישיב אותו אליו".

חילתא דקדיחותא

פצט כאילו נזכר
אט תזכה בליל מה תצעה?
אמר בכל בניין אני אוסף כסף ואין
מצלית אני יבנה עט מצלית שיהיה קל
פפס באמצאות...

אמרות וחידושים

ויותר יעקב לבדו ויאבק איש עמו" (לב כה) ע"י כוח הרבים מונעים את מלחמות היצר הרע, אבל אם "ויותר יעקב לבדו" כאשר האדם נבדל מן הרבים, ומן הכלל ונשאר לבדו, כי אז "ויאבק איש עמו" מתחילה אצלו מיד מלחמת היצר החזקה והמסוכנת וזהו שנאמר

